

HER
YERDE
HIRSIZ
VAR...TARİK DURSUN'UN
RÖPORTAJI

12

Bronz çağın eserlerini götürdü ve "istenmeyen adam,, oldu

■ Egede bulunan eşyalar ya 18 veya 19 uncu yüzyıllara ait bir tüccar gemisine aitti

düştü sonucunda, «sonradan olmadı».

Throckmorton, Türkiye'ye 1958-59 yılları arasında geldi. İlk durağı İstanbul'du ve «gazetecilik» peşindeydi. Aynı birlik üyesi tek Türk, bizim Ar Güler'i buldu ve hemence dost oldu. Throckmorton, Türkiye'de ilgi çekici ve Amerika için de çarpıcı nitelik taşıyan bir konu arıyordu. Türk Güler, Amerikalı meslekdaşına Ege kıyılarına salık verdi. Türkler, hâlâ Nuh nebiden kalma usullerle dalgıçlık yapıp sünger avlıyorlardı ve bu ilkel çalışmalarını dünyanın bir başka bölümünde bulmak artık mümkün değildi.

Fikir, Throckmorton'a da çekildi göründü. Ege kıyılarına indiğinde buralardan iyi bir röportaj konusu yakalayabilirdi pekala.

Hemen harekete geçti ve Bod-

rum'a inmek üzere İzmir yolunu tuttu.

THROCKMORTON ANLATIYOR

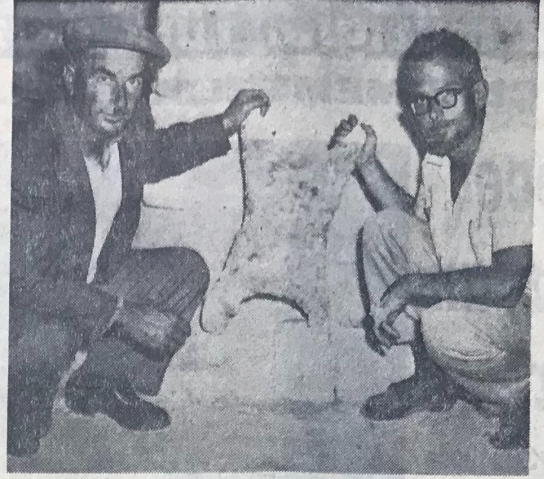
İZMİR'DE, Throckmorton, çekirdekten yetişme bir fotoğrafçı, Mustafa Kapkın'ı buldu. Kapkın, o sıralarda küçük bir atölyede sıradan fotoğraf işleri yapıyordu. Ayrıca amatör balık adamı ve İzmir'de bulunma ilgilisi olarak bir de kulüp kuruluştur.

Kapkın'la Throckmorton çabuk kaynaştılar. Throckmorton fikrini açtı, Kapkın da en iyi uygulama alanı olarak Bodrum dolaylarını gösterdi. İki adam, İzmir'den Bodrum'a geçtiler. Hikâyesinin bundan sonrasını «National Geographic» dergisine yazdığı Peter Throckmorton'ın kendi kalemiyle parça parça okuyalım:

«İzmir'den bir otobüse binerek sualtı kameralarımız, oksijen tüplerimiz ve balık adam kıyafetlerimizle Bodrum'a geldik.» Bodrum dalgıçları, o güne kadar forma tâbir edilen klasik dalgıç elbiseleriyle dalmakta ve ve bu yoldan sünger avlamak tadırlar. Throckmorton ile Kapkın'ın beraberlerinde getirdikleri yeni dalma teşkilatları ilgi uyandırır. Fakat motorcu ve dalgıç Kemal (Aras) Kapkın'ın bunun için pek uygun ama profesyonel dalgıçlar için yetersiz olduğunu söyler. Babadan, atadan kalma usuller, daha uygundur. Throckmorton türkçeyi iyi bilmemektedir. O yüzden Kemal Kapkın'ın ne dediğini Kapkın'dan sorar. Çeviri üzerine de güler ve Kapkın'ın yanlış düşündüğünü söyler.

ÇABUK DOSTLUK

«A DAMIN hası rakı masasında belli olur derler. Throckmorton, Kapkın ve Kemal Kapkın Türk

THROCKMORTON VE KEMAL KAPKIN
Tesadüfün karşılaştığı

İşi üçlü bir rakı masasının çevresine otururlar, başları içmeye. Şişe şişeyi, laf lafı açar. Kemal Kapkın süngercilikten, dalgıçlardan ve dalgıçlar sırasındaki güçlüklerden söz eder. Sünger derin dip hayvanıdır ve göklük dalgıçlar yorucudur. «Bu arada bazı ufak tezek eski çağ çanak çömleği de çıkarılmaktadır.»

Throckmorton'ın hemen kulları dikilir. Kemal Kapkın'la bir aylığına bir anlaşmaya girerler ve Kapkın'ın motoru «Mandalıncı», Throckmorton'ın emrine verilir.

Kemal Kapkın, «has adamı» Kâzım Arslan, Ali Zorlu ve Şeytan Ahmet'ten kurulu «Mandalıncı» mürettebatı, Throckmorton'la Kapkın'ı da alarak «sıcak bir Temmuz öğlesinde Bodrum'dan demir sarıp» Ege'ye açılır. «Mandalıncı» da gördüğü su deposu olarak kullanılan bir eski çağ küpü - 2. yüzyıla ait bir Roma malı - Throckmorton'u iyiden iyiye şaşırtır.

YASSIADA DOLAYLARINDA

«M ANDALINCI», Bodrum'dan yukarıya, Yassı Ada'ya doğru yollar. O çevrede demir tutar. Throckmorton, Kapkın ve diğer dalgıçlar yaparlar. Throckmorton'a göre, bu çevreler batık gemilerin bulunduğu çevrelerdir ve tarihin Yunan, Roman, Bizans ve Türk geçmişinde; bu ellerde bir çok batık gemilerin bulunması gereklidir. Çünkü sünger avcılarının dalgıçlarında rastgele çıkardıkları çeşitli su altı buluntuları buna tanıklık etmektedir.

Throckmorton, bu arada Türk sünger avcılarının çalışmalarını da yakından izler. Gerçekte sünger değil, tabii çeniz ve deniz dibi ile ilgilidir.

Günler geçer, Throckmorton'

un süresi dolar ve «Mandalıncı» motoru, Yassı Ada dolaylarından dümen kırıp Bodrum'a döner.

«Bodrum'a döndüğümüz günün öğleden sonrasında Mustafa, ben ve Kemal Kapkın birlik olmuş oturuyor, çene çalıyoruz. Derken Kemal Kapkın, o ara İstanbul'daki eski bir arkadaşıyla karşılaşır. İki başladılar konuşmaya. Ne konuştuklarını bir türlü çıkaramıyordum ama, bir ara «türkçe «bakır» kelimesini duyunca irkildim. «Ne konuşuyorlar?» diye Mustafa'ya sordum. «Denizde buldukları bazı şeyler...» dedi. «Neymiş onlar?» «Bronz bazı şeyler. Deniz dibindeki kayalar arasından bazı bronz parçaları bulmuşmuş...»

İPUCU VE...

THROCKMORTON da lafa karşır. Kemal Kapkın, geçen mevsim Finike yakınlarındaki Gelidonya burnunda avlanırken denizden iki tona yakın bronz parçaları bulup toplamıştır. «Kocaman parçalar, ama hepsi de dümdüz şeylerdi. Derinlerdeki kayalardaydı hepsi de...»

Şeytan Ahmet bütün o parçaları olduğu gibi eskicilere satmıştır. Fakat «akıllı işi değildir» çünkü eskiciler de ölü flatına satın almışlardır. Bulunanların hepsini mercanlar, yosunlar, deniz hayvanları tabaka halinde kaplamışlardır da ondan.

«Sonunda bulmuşum...» diyor Throckmorton. «Bulmuşum. Dedikleri mutlaka külçe maden olacaktır. Yeni de olabildi, eski de. Belki de 18. ya da 19. yüzyıla ait bir tüccar gemisinin. Kimbilir! Ne olursa olsun hikâye beni son derece ilgilendirmişti. Bütün gece düşündüm.»

Bronz ha? Acaba Ege'de Bronz çağa yaşamış uygarlıklar var mıydı? Varsa bunlar kimlerdi?

YARIN: Bana söz ver...

İNHALET bu yazı dizisinin en önemli kişilerinden birine geldik. Bu önemli kişi - iki arkeolog ve bilim adamı James Mellaart ile George F. Bass ile aynı çizgidedir - Peter Throckmorton adını taşıyor. Türkiye için «persona non grata - istenmeyen adam» ilan edilmiştir ve yurda girmesi artık yasaktır. Bu yüzden Throckmorton ile karşı karşıya gelmek mümkün değildir fakat kendisini tanımış, görmüş ve yaptıklarını yakından izlemişlerden, ünlü Throckmorton üzerine yeterli bilgi devşirilmiştir.

BİR ESKİ ÇAĞ DELİLİ

PETER THROCKMORTON Amerikalıdır, gazetecidir ve «Amerikan Fotoğrafçılar Birliği» üyesidir. Gençtir de. Akıl herşeye ermektedir. Eski çağ eserlerine karşı aşırı bir tutkudur. Ama bu tutku gazetecilik

NAKİL VASITASI ALINACAKTIR Ankara Elektrik Havagazı ve Otobüs İşletme Müessesesi Umum Müdürlüğünden

- 1 - Müessesemiz ihtiyacı için,
- 2 - Ad. 750 Kg. lık pikap (kaloriferli olmak şartı ile) Teklif alma usulü ile ve Türk parası mukabilinde satın alınacaktır.
- 3 - İlgili teklif edebilecekleri bu vasıtaların markasını modelini rengini ve teslim müddetini sarahaten bildireceklerdir.
- 4 - İlgili teklif fiyatları üzerinden %7,5 muvakkat teminat kataloğu ve prospektüsleri ile birlikte hazırlayacakları tekliflerini 25/8/1966 Perşembe günü saat 17.30 a kadar, müessesemiz Yazı İşleri Müdürlüğüne göndereceklerdir. Teklifler bu tarihten itibaren 30 gün opsiyonlu olacaktır.
- 5 - Postada vaki olacak gecikmeler nazarı itibare alınmayacağı gibi telgraf ile yapılacak teklifler kabul edilmez.
- 6 - Müessesemiz ihaleyi yapıp yapmamakta veya dileğine vermekte serbesttir.

(Basın: 10590 - A. 10578) 10357